

روش های طبیعی مبارزه با آفات و بندپایان
بر اساس متون تاریخی
(کشاورزی، دامپزشکی و پزشکی)

نویسندگان

دکتر مجید ترابی گودرزی، دکتر حسین توکلی نکو، مهندس محمدرضا ابدی دهنوی
بخش تحقیقات منابع طبیعی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قزوین
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

سرشناسه: ترابی گودرزی، مجید
عنوان و نام پدیدآور: روشهای طبیعی مبارزه با آفات و بندپایان بر اساس متون تاریخی: کشاورزی، دامپزشکی و پزشکی نویسندگان
مجید ترابی گودرزی، حسین توکلی نکو، محمدرضا مرادی دهنوی.
مشخصات نشر: تهران: نوین پژوه سینا، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۴۶۴-۰۰۳

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابخانه.

موضوع: گیاهان دارویی -- بیماری‌ها و آفتها -- متون قدیمی تا قرن ۱۴، آفتهای بندپایان -- شناسایی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴، گیاهان دارویی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴.

موضوع: Arthropod pests -- Identification -- Early works to 20th century ؛ Plant diseases -- Early works to 20th century ؛ Medicinal plants -- Early works to 20th century

شنا به افزوده: توکلی نکو، حسین

بسه افزوده: مرادی، محمدرضا، ۱۳۵۱-

رده‌بندی کنگره: SB۷۳۱

رده‌بندی د: ۶۲۲/۳

شماره شناسایی: ۵۹۸۳۲۹۱

نوین پژوه سینا

انتشارات نوین پژوه سینا

عنوان: روشهای طبیعی مبارزه با آفات و بندپایان (بر اساس متون تاریخی)
نویسندگان: دکتر مجید ترابی، دکتر حسین توکلی نکو، مهندس محمدرضا دهنوی

طراحی جلد: محمدحسین ماهرینا

ناشر: انتشارات نوین پژوه سینا

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۸

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۲۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۴۶۴-۰۰۳

مرکز پخش: ۰۲۱-۲۶۴۵۸۴۸۶ و ۰۹۳۷۱۳۵۹۰۱۰

www.novinpajooh.com @novinpajoohesina

۰۹۱۹۵۴۰۹۸۹۲ و ۰۲۱-۶۶۴۶۴۲۱

www.timpub.com

info@timpub.com

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	فصل اول: آفات و انگل‌های خارجی
۳۹	فصل دوم: گیاهانی که رایج‌تر با آفات به کار می‌روند
۸۳	فصل سوم: مواد معدنی که در مبارزه با آفات به کار می‌روند
۹۳	فصل چهارم: روش‌های مبارزه با آفات کشاورزی و محافظت انبارها
۹۳	الف- روش‌های مبارزه با آفات در مزارع
۱۱۰	ب- روش‌های مبارزه با علف‌های هرز
۱۱۳	ج- محافظت انبارها
۱۱۹	فصل پنجم: مبارزه با انگل‌های خارجی دام و طیور
۱۲۲	روش‌های مورد استفاده در کنترل حشرات در صنایع طب سنتی
۱۲۲	الف- استعمال خوراکی
۱۲۲	ب- استعمال روی بدن
۱۲۵	ج- استعمال روی لباس و یا همراه داشتن گیاهان
۱۲۶	د- استفاده خارج از بدن
۱۳۹	هـ- استفاده از جنبه‌های رفتارشناسی
۱۳۹	بحث و جمع‌بندی
۱۴۲	منابع

مقدمه

آفات کشاورزی و حشرات نقش مهمی در ایجاد خسارت اقتصادی برای تولید محصولات کشاورزی و دامی و همچنین سلامت جامعه انسانی دارند. برای مبارزه با این آفات در حال حاضر عمدتاً از سموم شیمیایی استفاده می‌شود. مصرف بالای سموم کشاورزی و خطرات زیست محیطی آن‌ها محققین را به استفاده از روش‌های طبیعی و ارگانیک سوق داده است.

استفاده از گیاهان دارویی و مراد طبیعی است که در متون قدیمی قرار دارد در بسیاری از رشته‌ها همچون پزشکی مورد توجه بوده است، اما تاکنون این امر در حوزه کشاورزی مورد توجه جدی و عملیاتی قرار گرفته است. در متون کشاورزی تاریخی به زبان فارسی در مورد مبارزه با حشرات، سایر گیاهان و به‌طور کلی آفات کشاورزی مطالب فراوانی ذکر شده است که دارای نبات بسیار حالب و تأمل برانگیزی است که عمدتاً شامل استفاده از گیاهان دارویی و مراد طبیعی است.

این نوشتار با جمع‌آوری و دسته‌بندی این مطالب از کتب گوناگونی که از قرن چهارم تا سیزدهم تدوین شده است و پس از آن با ذکر اسامی علمی گیاهان دارویی و حذف موارد غیرکاربردی، قصد دارد ارتباطی بین منابع قدیمی با علوم امروزی برقرار کند تا در تحقیقات و آزمون‌های علمی مورد سنجش قرار گرفته و در صورت اثبات مورد استفاده قرار گیرد.

در تهیه این کتاب از مهمترین کتب کشاورزی ایران شامل: *دراشه تألیف فسطیوس ابن اسکور اسپکه* (قرن چهارم)، آثار و احیا تألیف رشید الدین فضل الله همدانی (قرن هشتم)، *معرفت فلاح* تألیف عبدالعلی بیرجندی (قرن دهم)، *ارشاد الزراعه* تألیف قاسم ابن یوسف هروی (قرن دهم) و *مفاتیح الارزاق* تألیف محمد یوسف نوری (قرن سیزدهم) بهره گرفته شده است. علاوه بر این از سایر کتبی که به فصلی از آن به موضوع کشاورزی اشاره شده است مانند فصل

چهارم نفایس‌الفنون تألیف شمس‌الدین املی در باب فلاح‌ت (قرن هشتم) و رساله‌الفلاحه از کتاب جامع‌العلوم فخر رازی (قرن ششم) و تعدادی از کتب که اشارات مختصری در این موضوع داشته‌اند استفاده شده است.

در بخش پایانی این کتاب به روش‌های مبارزه با انگل‌های خارجی دام و انسان اشاره شده است؛ مطالب این فصل برگرفته از مقاله‌ای با عنوان «روش‌های کنترل حشرات با استفاده از گیاهان دارویی در طب سنتی ایران» است که در مجله طب سنتی اسلام و ایران توسط انتشارات فرهنگستان علوم پزشکی به چاپ رسیده است.

برای عادل‌سانم، اسامی آفات و نام گیاهان نیز از کتاب مخزن‌الادویه تألیف محمد حسین فیض‌الخراسانی و تحفه مؤمنین تألیف محمد حسین مؤمن و برای تعیین اسامی علمی گیاهان دارویی از کتاب تطبیق نام‌های کهن گیاهان دارویی با نام‌های علمی تألیف دکتر احمد قهرمان و احمد اخوت و همچنین فرهنگ نام‌های گیاهان ایران تألیف دکتر وی. ا. مظفریان و نیز متداول‌ترین گیاهان دارویی طب سنتی تألیف دکتر غلامرضا امین استفاده شده است و در مواردی که چندین گیاه برای نام قدیمی گیاه ذکر شده با توجه به توضیحات نویسندگان و همچنین اثرات کاربردی آنها نام علمی برگزیده شد.